

Mirovna pogajanja med Čehi sudetskimi Nemci ustavljena

Incident v Moravski Ostravi povečal napetost. Hitlerjevci obdolžili češko policijo brutalnosti v napadu na grupo sudetskih Nemcev. Anglija obrnila hrbet Českoslovaški in zdaj priporoča praški vladi, naj odstopi sporno ozemlje Nemčiji. Konflikt med premierjem Chamberlainom in zunanjim ministrom Halifaxom

Praga, 8. sept. — V momentu so reprezentantje sudetskih Nemcev na svoji formalni konferenci skoro prišli do zaveze, da se "končni pogoji" vlade dosti ne razlikujejo od zahtev Konrada Henleina, čehoslovaškega manjšinskega ministra, ki je formiral na nacistični konferenci v Karlovih Varah, je bilo poročilo o novem incidentu. Pet minut pozneje se je referenca razbila in pogajanja o rešitvi krize so bila ustavljena.

Incident se je pripetil v Moravski Ostravi, industrijskem mestu na Moravskem v bližini češko-meje, kjer je češka policija navadila na grupo sudetskih Nemcev. Dva nemška policista je pretepla z biči. Poročilo o incidentu sta v konfliktu. Češko poročilo pravi, da je grupa sudetskih Nemcev vodilni, ki je nameravala uiti v jetnišnico, v kateri je bil 82 nacistjev. Češka policija na konjih je navadila na tal in jo razpršila.

Nacistično poročilo pa pravi, da je prejšnji teden policija inšpirirala hiše Nemcev in iskala izviršila je 82 aretacij. Jtjniki so bili obtoženi nelegalnega posedovanja orožja. Med dvema dnevnoma so pričeli štiti nacistične stranke do nati pritožbe od sorodnikov, da jih jetniški pazniki stopajo in mučijo v ječi. Včeraj je prišel v Moravsko Ostravo odbor sedmih voditeljev sudetskih Nemcev, kateremu je predsedoval poslanec Fritz Koellner, da preišče ozadje aretacij in dobi informacije o postopkih napram jetnikom. Odboru je pridružil več sto Nemcev, med temi sorodniki jetnikov, in to so skupno odkorakali proti skupju distriktnega sodišča. So člani odbora odšli v po- polje, je policija na konjih nahala na ljudi pred sodnim po- pjem in jih pričela pretepa- ti. Poslanca Koellner in Karl ay sta potem pridružila na u- ro, pokazala svoje poslanske raznice in apelirala na polici- naj ne pretepa ljudi. Poli- ja je ignorirala apel in na- dala tudi poslanca. Koellner, ay in neki drugi sudetski Ne- ce so bili aretirani in potem puščeni.

Nacistična stranka je nazna- la, da je policija po izgreduh vedla 25 nacističnih jetnikov drugo jetnišnico.

Nuremberg, Nemčija, 8. sept. — Nova češko-nemška kriza je razbila Evropo na rob vojne. Diktator Hitler, ki se je zabaval in razgovarjal z diplomati manjših držav, je bil silno razburan, ko je bil informiran o incidentu v Moravski Ostravi in pretrganju pogajanj med Čehi in sudetskimi Nemci. Neki nacistični vodja je dejal, "da ne more nihče pričakovati, da bi reprezentantje sudetskih Nemcev še nadalje pogajali s češko vlado pod pritiskom barmotov češke policije."

London, 8. sept. — Evropska politika je postala silno kompli- cirana zaradi stališča, ki ga je sprejela Chamberlainova vlada v kontrolni med Čehi in su- detskimi Nemci. To stališče je, da se bo morala Českoslovaška (Dlje na 3. strani.)

Illinois še vedno v kleščah krize

Brezposelnost stalno narašča, plače pa padajo

Chicago, (FP) — V Illinoisu še ni nobenega znamenja o popuščanju krize. Državni delavski department poroča, da je zaposlenost v juliju zopet padla, kakor tudi zaslužek. V juliju je bilo 1.4% manj delavcev uposlenih kot v juniju, zaslužek pa je padel 1.2%.

Mesečno poročilo državnega departamenta pravi, da je to že sedmi mesec stalnega nazadovanja v industrijah. Poslabšanje je v obeh panogah, v pogledu uposlenosti in zaslužka. Povprečni tedenski zaslužek je julija znašal \$25.24. V rudotopilnicah in jeklarnah je znašal \$20.72, v livarnah in kovarnah (forges) \$21.97, v tovarnah za pločevine \$22.49, v avtomobilskih tovarnah \$22.55, v premogovni industriji \$18.79. Najnižje plače so v oblačilnih tovarnah; v tovarnah za ceneje ženske obleke je povprečni zaslužek znašal le \$13.79 na teden, za moške delovne obleke pa \$13.21.

Delavska zveza latinske Amerike

Državni uradniki v Mehiki dobili pravico stavkanja

Mexico City, 8. sept. — Nova Delavska federacija latinske Amerike je bila včeraj ustanovljena na kongresu delavskih voditeljev iz trinajstih držav. Organizacija, katere glavni stan bo v glavnem mestu Mehike, se bo borila proti fašizmu in za pravico organiziranja in kolektivnega pogajanja.

Federacija se je izrekla za priključitev k Mednarodni zvezi strokovnih unij. Danes se bodo vršile volitve uradnikov. Poročilo, ki ga je dobil kongres iz Baltimora, Md., da so delavci preprečili odhod parnika, ki je bil naložen z municijo, da jo transportira v fašistično Španijo, so delegatje z navdušenjem sprejeli na znanje.

Mehiški senat je včeraj sprejel zakonski načrt predsednika Cardenas, ki daje državnim uradnikom in uslužbencem pravico do stavke. Ti bodo imeli zdaj prav take pravice kot delavci, ki so uposleni v privatnih industrijah.

Murphy sklical zdravstveno konferenco

Detroit. — "Prišel sem do zaključka, ako država lahko postavi 42 postaj za državno policijo, lahko postavi tudi 42 zdravniških laboratorijev za preprečenje in zdravljenje kužnih bolezni," je rekel guvernator Murphy, ki je sklical državno zdravstveno konferenco za 10. septembra.

Domače vesti

Obiski

Chicago. — Mary Potočnik iz Cumberlanda, Wash. in Josephine Richter iz Enumclawa, Wash., sta 7. sept. obiskali gl. urad SNPJ in uredništvo Prosvete.

Avto ubil gl. tajnika HBZ

Pittsburgh, Pa. (Brzjavno poročilo.) — Božo Jonič, glavni tajnik Hrvatske bratske zajednice, je dne 7. septembra zvečer umrl za poškodbami, ki jih je dobil nekaj ur prej, ko je zapustil gl. urad zajednice in je hotel prekorati ulico, a ga je podrl avtomobil. Pogreb Joniča se bo vršil prihodnji ponedeljek.

Sakserjeva banka končno likvidirana

New York. — Pred nekaj dnevi, ob koncu avgusta, so vlagatelji in upniki Sakserjeve banke prejeli zadnjo dividendo v znesku enega in sedem osmink odstotka. S tem je državna oblast likvidirala vse premožneje propadle Sakserjeve banke. Izplačane so bile vsega skupaj štiri dividende, ki znašajo 77 odstotkov vloženega denarja, kar je primeroma z drugimi konkurzi še precej dobro.

Nov grob v starem kraju

Strabane, Pa. — John Cesnik, član društva 138 SNPJ, je prejel žalostno vest o smrti svoje sestre Ivane Cesnik, omožene Frank, ki je bila rojena v Zagorju pri St. Petru na Notranjskem, umrla pa je v Oseju na Hrvaškem v starosti 49 let. V Ameriki zapušča dva brata in dva bratrance, v starem kraju pa moža, pet otrok, priletne starše in brata.

Vesti iz Calumeta

Calumet, Mich. — Iz Beloit, Wis., je prišla vest, da je tamkaj umrl bivši Kalumečan Matt Sečen, star 58 let. Zapušča ženo in pet otrok. — Zadnje dni se je omožila Verna Grahek, nekakinja pokojnega dr. Jos. Grahka, z Altomom McLeanom

Nov spor med fašisti in Vatikanom

Papež obsodil protizidovsko gonjo

Vatikansko mesto, 8. sept. — Da je nastal nov konflikt med Vatikanom in Mussolinijevjo vlado, kaže članek v listu L'Osservatore Romano, glasilu Vatikana.

Glasilu piše, da se papež ne strinja s protizidovsko gonjo. "Ta je velika napaka, kajti sega do oltarja in ograja doktrine katoliške cerkve." List ne citira papeževе izjave, ki jo je izrekel pred italijanskimi učitelji, ki so ga obiskali v Castel Gondolfu. Obsodil je bajne nove rasno politiko fašističnih veljakov in protizidovsko kampanjo.

Fašistični listi so istočasno naslovili novo stvarilo zidom zunanji Italije, ki so zapretili z bojkotiranjem italijanskega blaga. "Usoda italijanskih židov je še vedno na tehnični," piše list Il Giornale d'Italia. "Položaj židov v Italiji bo postal še bolj kočljiv, če se bodo zunanji židje vmešavali v naše notranje zadeve."

Kitajci zamašili urzel v obrambni črti

Sanghaj, 8. sept. — Kitajske čete so včeraj zamašile vrzel v obrambni črti ob progi Kiu-kiang-Nančang železnice, da ustavijo prodiranje japonske armade proti Nančangu, glavne- mu mestu province Kiangsi. Vest iz kitajskega vira pravi, da so japonske čete še vedno oddaljene čez sto milj od Hankova, kjer je sedež kitajske vlade. Okupacija tega mesta je cilj japonske ofenzive, ki se je pričela pred dvema tednoma.

Stavkarji prisilili družbo na zvišanje

Oakland, Cal. — Delavci pri Apex Rotarex Mfg. Co. so s stavko prisilili družbo na zvišanje mezde in odpravo priganjstva. Organizirani so v industrijski uniji CIO.

iz Washingtona; dalje se je oženil Jakob Grahek, knjižničar v kompanijski knjižnici, z Virginijo Wright.

ROOSEVELT ZADOVOLJEN S POROČILOM KOMISIJE

Želi, da bi unije in delodajalci posnemali Angleže

SLIKA IDILIČNIH ODNOSAJEV

Washington. — (FP) — Predsednik Roosevelt je očividno zadovoljen z delom svoje komisije, katero je bil pred nekaj meseci poslal v Anglijo in skandinavске države v svrhu študiranja delavskih zakonov in industrijskih odnosov.

Nedavno se je ta komisija vrnila in spisala svoje poročilo, v katerem naglašala mirne odnose med delavci in delodajalci v omenjenih državah. Stavke so relativno redka prikazani in nasilja, bodisi z ene ali druge strani, še redkejša. Kadar na primer pride v Anglijo in skandinavskih državah do stavke, so tovarne zaprte, ker jih delodajalci ne skušajo obratovati s sčebli, kakor je to navada v Ameriki. Tudi špionaža med delavstvom je skoraj nepoznana.

Skratka: komisija slika v svojem poročilu skoraj idilične industrijske odnose in laskavo piše tako o angleških unijah kot o angleških delodajalcih. Vzrok temu je po mišljenju komisije, ker je kolektivno pogajanje postalo popolnoma priznana institucija. Ima vso zaslobo pri delodajalcih, ki so se baje popolnoma sprijaznili z unijami kot s potrebnimi institucijami sedanjega industrijskega sistema.

V svojem intervjuju a časnikarji je Roosevelt dal razumeti, da želi, da bi prišlo tudi v Ameriki do sličnih industrijskih odnosov. Poudarjal je zaželjivost mirnega kolektivnega pogajanja, katerega ne spremljajo stavke in nasilja.

Kar se Amerike tiče, je to odvisno v prvi vrsti od delodajalcev. Kjer so podjetniki naklonjeni kolektivnim pogajanjem in kjer priznavajo unije kot del industrijskega sistema, se tudi stavkam lahko izognejo. Toda to razpoloženje je najti le v (Dlje na 3. strani.)

Zadnje vesti

PRAGA.—Sudetski nacisti organizirajo druge narodnostne manjšine (Slovake, Poljake in Madžare) v Čehoslovakiji proti vladi v Pragi. Iz sudetskih krajev prihajajo vesti o novih nemirih.

NUREMBERG.—Diktator Hitler je umolknil z grožnjami in se umačnil v tajna posvetovanja.

PARIZ.—Francoska vlada je začela mobilizirati bojno mornarico.

ZENEVA.—Svet Lige narodov se je sešel v rednem zasedanju, toda glavnih voditeljev—zunanjih ministrov Anglije, Francije, Poljske itd.—ni navzočih.

MOSKVA.—Vodstvo komunistične internacionale je odredilo svojim zaupnikom v inozemstvu, naj agitirajo v prid Čehoslovakiji.

PERPIGNAN, FRANCIJA.—Fašistične sile v Španiji so se spet vrgle na lojalistične postojanke nad Valencijo. Čez 200 italijanskih in nemških letal so deluje pri napadih.

Vlada oprala župana Hagueja

Preiskava zatiranja svobode govora ustavljena

Washington, D. C., 8. sept. — Uradniki federalnega justičnega departamenta so včeraj izjavili, da nimajo nobenih dokazov, da je Frank Hague, demokrataški župan v Jersey Cityju, N. J., kršil ustavne svobodščine z zatiranjem svobode govora v Jersey Cityju. Vsed tega je bila preiskava, ki jo je odredil Homer S. Cummings, načelnik justičnega departamenta, ustavljena.

Preiskava je bila odrejena kmalu potem, ko je Haguejeva policija s silo izgnala Normana Thomasa, voditelja socialistične stranke, iz Jersey Cityja, ko je skušal govoriti na glavnem trgu mesta. Policija je odvedla Thomasa na prevožno ladjo, ki ga je odpeljala nazaj v New York.

Španski fašisti obnovili ofenzivo

Srdite bitke na fronti pri Valenciji

Hendaye, Francija, 8. sept. — Poveljništvo fašistične armade je naznanilo obnovo ofenzive na fronti med Teruegom in Sagunto v smeri proti Valenciji, priatlanskiemu mestu ob Sredozemskem morju. Na tej fronti ni bilo posebnih aktivnosti v zadnjih šestih tednih, ko so lojalisti ustavili prodiranje upornikov.

Vladno poročilo govori o vročih bitkah v bližini Viverja. To mesto leži 34 milj severozapadno od Valencije. V spopadu v tem sektorju v juliju so bili fašisti poraženi.

Rebeli so obnovili prodiranje proti Valenciji, ko so se po topniškem bombardiranju lojalisti umaknili z nekaterih pozicij pri Gandesi. To mesto je okrog 85 milj oddaljeno od Viverja.

Afriška država bo branila svoje interese

Cape Town, Afrika, 8. sept. — Unija južne Afrike ne bo podpirala Anglije, če se bo zapletla v vojno. Izjema bi bila le v slučaju, ako bodo njeni interesi v nevarnosti, toda takrat bo ljudstvo odločilo akcijo pri plebiscitu. To izjavo je včeraj podal Oswald Pirow, obrambni minister afriške države. Pirow je dalje rekel, da bo vlada po-

STALIŠČE ANGLEŠKE VLADE VZNE- MIRJA FRANCIJO

Bivši premier Blum kritizira angleško diplomacijo

NOVE ČETE POSLANE NA MEJO

Pariz, 8. sept. — Francoski zunanji minister Georges Bonnet je takoj, ko je londonski list Times objavil uvodnik s pozivom, naj Českoslovaška odstopi sporno ozemlje, povabil Erica Phippasa, angleškega poslanika v Parizu, v svoj urad. Na sestanku sta govorila o pretrganju pogajanj med sudetskimi Nemci in češko vlado in o incidentu v Moravski Ostravi.

Napol uradna izjava, ki je bila objavljena po konferenci, priznava, da stališče, ki ga je zavzela Chamberlainova vlada v konfliktu med Českoslovaško in Nemčijo, razburja Francijo. Nadlajnji londonski list, Evening Standard, se je pridružil Timesu v pozivu na praško vlado, naj odstopi sudetske distrikte Nemčiji.

Nemški nacisti so veseli, ker je Anglija pustila Českoslovaško na cedilo. Uvodnika, ki sta ju prinesla londonska lista, sta bila objavljena na prvih straneh nacističnih časopisov.

Za Čehes se je zdaj potegnil bivši premier Leon Blum, vodja francoskih socialistov. Svoje mnenje o češko-nemški krizi je pojasnil v članku v listu Le Populaire, glasilu socialistične stranke. On pravi, da je češka vlada šla dovolj daleč in je prav za prav ponudila sudetskim Nemcem več nego so zahtevali. "Francoska vlada ne sme biti več aktivna v Pragi, temveč v Londonu," piše Blum. "Prav tako ne sme biti angleška vlada aktivna v Pragi, temveč v Berlinu."

V Parizu so prepričani, da bo Chamberlainova vlada še nadalje pritiskala na Českoslovaško, naj kapitulira pred Hitlerjem. Kaj bo storila Francija v tej kritični situaciji, zdaj še ni jasno. Francoski konservativci so že sugestirali, naj vlada premierja Daladierja sledi Chamberlainu, če hoče preprečiti vojno.

Pariz, 8. sept. — Militaristične priprave v Franciji se nadaljujejo. Nadaljnje čete so bile včeraj poslane v distrikte ob nemški meji. Tu sodijo, da je bila mobilizirana armada čez milijon mož in vojni minister je včeraj pozval doslej še ne ugotovljeno število rezervistov pod zastavo. Vsi načelniki militarističnih departmentov so dobili od vojnega ministra instrukcije o splošni mobilizaciji, ki bo odrejena, ako ne bo napetost plegla.

Arabski teroristi nava- lili na policijsko postajo

Jafa, Palestina, 8. sept. — Arabski teroristi so včeraj udrl v tukanjši policijski glavni stan, mestna poslopja in druge ustanove, kjer so upali dobiti orožje in municijo. Policija jih je po krvavi bitki razpršila. Eden Arabec je bil ubit in štirje so bili ranjeni.

Kavčuharski delavci zastavkali

Pittsburgh, Cal. — Ker Pioneer Rubber Mills kompanija ni hotela obnoviti pogovora z unijo kavčuharskih delavcev, ki zahtevajo zaprtje delavnice, zvišanje plače in plačane počitnice, je radi stavke morala zapreti tovarno.

trošila dodatno vsoto \$25,000, 999 za ojačanje svoje oborožene sile.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodnina za Združene države (izven Chicago) in Kanado
\$4.00 na leto, \$1.50 za pol leta, \$1.50 za tretji leta; za Chicago
in Cincero \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo
\$9.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago)
and Canada \$4.00 per year, Chicago and Cincero \$7.50 per year,
foreign countries \$9.00 per year.

Člene oglašev po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenarodnih
glasilo ne vratajo. Rokopisi literarne vsebine (štrije, po-
vesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju,
če je priložil poštne.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communi-
cations and unsolicited articles will not be returned. Other
manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned
to sender only when accompanied by self-addressed and stamped
envelope.

Naslov na vsi, kar ima stik s listom
PROSVETA
2617-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois
MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Lepa reč!

—Odkar so ameriški komunisti na ukaz iz Mo-
skve zavrgli na papirju nasilno revolucijo in
sprejeli — spet samo na papirju! — "demo-
kracijo" za svojo taktiko, in odkar so se v
Združenih državah zakopali v različne druge
organizacije, v katerih rujejo in vrtajo od zno-
traj, so naleteli na celo goro smole. Njihovi
najzvestejši pristaši, ki so leta in leta pridno
vrtali in dosti prevrtali, jim čez noč obračajo
hrbet in danes prav tako pridno razgaljujejo
svoje prejšnje vrtanje, kakor tudi vrtanje onih,
ki še vrtajo.

Enkrat bo treba narediti seznam vseh teh
slavnih vrtačev, ki so se lani bili silno veliki
revolucionarji in "največji delavski borec" v
očeh newyorškega Daily Workerja, glavnega
glasila ameriških komunistov — danes pa so
NAJVEČJI izdajalci delavstva, NAJVEČJI
stavkolomci, propalce, faloti, trockisti, fašisti
in what you will v očeh istega lista!

Čudovita komunistična logika namreč je, da
NAJVEČJI falot je "največji delavski borec",
dokler je poslušal komunist Stalinove znanke
— čim pa vrže Stalinovo znancko s sebe, je
"največji delavski borec" takoj NAJVEČJI
falot! Logika te vrste je doma edino tam, mo-
goča je edino tam, kjer je doma pravilo:
"Namei posvečuje sredstva."

Pred kratkim je ameriški tisk poročal na
dolgo in široko, kako je profesor James B.
Matthews iz New Yorka nastopil kot priča
pred Diesovim kongresnim odsekom in razga-
ljal komunistične intrige v organizaciji, katera
je prej imela ime Liga proti vojni in fašizmu,
toda lani se je prekrstila v Ligo za mir in de-
mokratično. Ta prekrstitev je docela v skladju
z novo moskovsko linijo. Da je ta liga pod
kontrolno komunistov, da spada med takozvane
"inočentne" (postranske komunistične orga-
nizacije, ki nosijo nedolžna in zelo doneča ime-
na), smo vedeli že od začetka, ampak senzacija,
s kakršno je nastopil omenjeni Matthews, je
presenetila marsikoga.

Kar je Matthews povedal Diesovemu odseku,
ni značilno — značilno je pa to, kdo je James
B. Matthews. To je mož, ki je pomagal usta-
noviti omenjeno ligo in bil je njen prvi pred-
sednik. Matthews je precej let vrtal marsikje
kot komunist. Leta 1936 je pridno vrtal v
prejšnji socialistični stranki v New Yorku,
kjer je bil vodja "militantnih levčarjev". Po-
šteni socialisti so se ga hoteli iznebiti, pa ni
šlo, ker takrat so bili na čelu stranke "militant-
ni", ki so šteli vrtače. Tako je Matthews po-
magal razbiti socialistično stranko. S tem si
je seveda pridobil velike zasluge za komuni-
stično "enotno fronto" — enotno za razbijanje
vsega, kar ni komunistično! — ali ta zasluga
ni živela dolgo.

Letos je Matthews obrnil hrbet komunistom
in iz večerajnjega "revolucionarja" in "velikega
delavskega bojvnikarja" je postal — "izdajalec"
in "skeb..."

Kaj je Matthews privedlo do njegovega
preobrata, je njegova zadeva. Dali je bil nje-
gov preobrat iskren — če morda ni bil ves čas
svoje delovanja med komunisti vohun — te-
ga ne vemo. Mogoče je vse! Naj bo kakor
hoče, eno je gotovo. Matthews je pred Die-
sovim odsekom povedal — resnico, ki je bila
znana dolgo prej. Matthews ni bilo treba za-
to "razgaljenje", ki sploh ni bilo nobeno raz-
galjenje, kajti Matthews ni povedal nič no-
vega.

Komunisti seveda taje, da je Liga za mir in
demokracijo njihova organizacija. Pozabili so
namreč na besede Browderja, voditelja svoje
stranke, ki jih je govoril leta 1934 v Moskvi:
"Kongres Lige proti vojni in fašizmu (zdaj
Liga za mir in demokracijo) je bil naša naj-
uspešnejša aplikacija enotne fronte. Naša
stranka je vodila kongres takoj od začetka."

Browder je torej v Moskvi potrdil to, kar je
povedal Matthews v Washingtonu — ali, če
hočete, Matthews je v Washingtonu samo po-
trdil to, kar je Browder rekel v Moskvi.

Glasovi iz naselbin

Ostane socialist do smrti

Cleveland, Ohio.—Naši napre-
jevalci, ki so se prelevili iz komu-
nistov v demokrate, iščejo sedaj
priliko, da bi kazali še na koga
drucega, češ: tudi ti si se spre-
obrnili. In ta njihova tarča
je postal naš stari bojovnik Jože
Kunčič. Kot metropolskega po-
ročevalca, je pač moja dolžnost,
da pronajdem, koliko je resnice
na takih govorih.

Posetil sem Jožeta, ki se ne
počuti prav dobro, ker ga noga
boli že dalj časa in je pod zdrav-
niško oskrbo. Dejal sem: "Joe,
ta je jedal, da je onj rekel, ki
raznaša novice po "Kalinwudu,"
kot so stare ženske raznašale go-
vorice po Dunaju za frakelji
šnopsa, da si ti volji za republi-
kanca pri zadnjih primarnih vo-
litvah."

Kunčič: "Slišal sem že sam ne-
kaj podobnega čevkanju, ki pa ni
resnično. Volilni pricink je v
naših prostorih, kjer je dvorana,
in tako bi lahko volil kogar bi
hotel, ne da bi kdo vedel kako
sem volil. Ampak naj bo vsem
povedano, da je Jože Kunčič že
štirideset let socialist in bo tak
tudi ostal do smrti."

Kaj pa je vendar bilo? V pro-
storih so republikanski in demo-
kratski komiteji, ki zaznamujejo
volilce. S temi sem prišel v po-
govor, rekoč, kakšni demokratje
pa ste, da imate v svojih vrstah
komuniste, ki vam delajo propa-
gando za vaše kandidate? De-
mokratski odbornik: "Kje se mi
družimo s komunisti (sram jih
je bilo)?" Jože: "Poglejte tam
onoga, in onega, ki nosita znake
"Vote for Sawyer"! To sta dva
komunisti in vi tega ne veste?"

Ker ni mogel drugega ta demo-
krat odgovoriti, je pa dejal: "Ja,
ti boš volil pa za republikanca,"
da pride iz zagate. Jože Kunčič
je pa odgovoril: "Mi bomo šele
videli, kaj in koga bom jaz volil,
IN VOLIL NISEM NIČ! To si
naj približejo na uho raznaševalci
neresnice!" Dejal je, kdor te-
ga ne verjame, naj pride sem in
naj dokáže drugače, kajti on la-
hko dokáže, da je tako, kot se je
izjavil. Kadar bo zdrav, bo pa
že sam povedal javno kar misli.

Meni je ta pogovor zadostoval,
da je tako kot je dejal Kunčič.
Komunistične klepetulje pa itak
poznam. Frank Barbič, 53.

Nov grob v starem kraju

McKinley, Minn.—Te dni sem
prejel od moje žene pismo iz sta-
re domovine, kamor se je podala
na obisk z zletom ženske zveze,
v katerem mi sporoča žalostno
vest, da je pri Sv. Janezu dne 16.
avgusta nagloma umrl njen ljub-
ljeni oče France Premoze v visoki
starosti 86 let. Pogreb se je vršil
18. avg. na pokopališču k
Sv. Janezu v Proško. Pokojni je
bil ugleden mož in daleč poznan
kot marljiv posestnik in mlinar.
Zapušča žalujočo ženo, sedem
omoznih hčera in dva sinova,

Špansko fabrikšno letalo, ki se je moralo spustiti na morje, vleče francoska ladja v pristanišče.

Hemer Martin (levo), predsednik avtne unije, in John L. Lewis, načelnik odbora CIO.

ne Zidanšek se je tistega dne
oglasil v Domu in s seboj pripel-
jal tamkajšnjega Kramarja.
Dne 3. sept. pa sta se podala na
obisk v Barberton in okolico
Frank Cimperman in John No-
vak, kjer sta obiskala več prijatel-
jelcev in znancev. Ko sta se na-
slednji dan vrnila, sta bila zado-
voljna in sta rekla, da Barber-
tončani so uljudni in postrežljivi
ter da jima je čas hitro pote-
kel.

Medtem pa je naš mesar in
grocerist Trobentar z družino v
družbi Gorenčevih obiskal Clevel-
andčane. Joe Garm s svojo
družino pa tudi ni hotel ostati
doma, pa se je odpravil na 30
milj oddaljeno farmo v Kortland
h Kravanjem. Nazajgrede so
se ustavili v Girardu in obiskali
rojake in tamkajšnjem Sloven-
skem domu. Naša fanta od no-
vega društva "Keystoneers" št.
755 SNPJ Henry Rupert in Albin
Cvelbar pa sta jo mahnila kar v
Detroit v družbi s Frankom
Rozmanom in Louisom Godino.
Odpotovali so 3. septembra, ta-
ko da ne zamudijo slavja dneva
SNPJ, ki se je obdrževalo v De-
troitu 3-4-5. sept. Gotovo je bilo
mnogo obstojstva iz raznih kra-
jev in marsikaj koristnega in za-
nimivega so slišali. Albin Cvel-
bar nam je od tam že prinesel
pozdrave. Vsekakor so se vsj
prav dobro imeli. Upam, da so
se vsi številni posetniki srečno
vrnilo domov.

Mi smo pa medtem rajanjem
doma ostali in dolgočas prodajali,
kajti take so naše denarne raz-
mere. Anton Valentinčič, 262.

Da se bomo razumeli — in še se
ne razumemo!

Pittsburgh, Pa. — Ni bil obi-
čaj, da se odgovarja na lastni
dopis, dokler navadni dopisi ni-
so od uredništva dobivali čevlje
dolgih komentarjev. Ta komen-
tarski kreobrat pa je prinesel
posledice, da mora človek od-
govorjati celo na svoj dopis.

Dne 10. avgusta je prinesla u-
radna številka Prosvete tudi
moj dopis in to pod dodatnim in
prešernim naslovom "Samo ena
stran slike". Predmet, po ka-
terem je bila ta slika vzeta, pa
je meseca aprila in tako tudi
24. julija na Broughtonu kazal
eno in isto lice. Zato bi bilo
škodljivo za članstvo in jedno-
to, če bi odlašal samo zato, da
bi mogel povzeti sliko še z dru-
ge strani predmeta, ker te seje
nimajo dveh strani. Na obeh
teh sejah se je kazalo le na u-
redništvo Prosvete, da prinaša,
premalu poučnih člankov in
preveč polemike. Nič slabega
sluteč sem v tem smislu tudi
pisal ta dopis, da pride to raz-
pologjenje delegacije pred oči
sobratom in sestram širom A-
merike. Zakaj je uredništvo
Prosvete vzelo to za sunek, ne
vem. Mar nima vsak član pra-
vice povedati kaj je slišal in
kaj misli o svojem listu?

Znano je, da je zdrava hrana
pogoj za zdravo telo. Če se pa
duševna hrana pobira na sme-
tišču poleg Pirea in Trunka, pa
obstoj nevarnost, da se okuži
zdrav razum članstva SNPJ in
ves ostali del slovenskega nara-
da. V komentarju se urednik
naravnost izgovarja na Witko-
vicha. Da se bomo razumeli,
naj dostavim, da pred Witko-
vichem sta bila pa Pirc in
Trunk kozla. Na sejah sem o-
pazil, da članstvo ni za dovolj-
no, da se Prosveta tiska samo na
lep papir in v ujniški tiskarni.
Ono hoče tudi čtivo o domačem

Poročilo in zahvala
Chicago, Ill.—Podpisana se is-
kreno zahvaljujem družini An-
dreja Antoniča v Sheffieldu, Pa.,
in vsem prijateljem in znancem
v tamkajšnji okolici za prijazen
sprejem in gostoljubnost, ki so
mi jo nudili časa mojega biva-
nja med njimi. Dalje se zahva-
ljujem tudi Anni Rode in Mary
Vidmar iz Clevelanda, O. Videli
se nisimo že dolgih 30 let, vsled
tega je bilo obilo veselja ob zo-
petnem svidenju med stariimi
znanci, s katerimi smo pred leti
živeli. Uršula Gašperič, 559.

Sodelovanje CIO in AFL

Girard, O.—V Nileu se je na
Labor day vršil velik piknik unij
CIO in AFL v Waddell Parku.
Lahko se reče, da v tem okrožju
ti dve uniji kooperirata stoo-
stotno. Tako se je tudi pokazalo
lani v jeklarski stavki. Udele-
žilo se je nad 10 tisoč ljudi skup-
nega piknika, na katerem so go-
vorniki poudarjali pomen Wag-
nerjevega zakona in pridobitve
po tem zakonu. Poročevalac.

Oči, ki niso oči

Očarujoči učinek oči ima v naravi večjo
go, nego si običajno mislimo.
Nepravre oči se pojavljajo tam, kjer jih
manj pričakujemo, in travi, na nedolžni sk-
ali iz pestre mešanice barv na cvetlicah. Mo-
ge žabe imajo po dvoje parov oči in pogled
moramo zelo natančno, če hočemo spoznati,
je ena dvojica na žabjih bokih le "naslikana".
Grozno zre tudi dvojica velikih, belo obr-
ljenih oči nekega hrošča tam, kjer bi oči pa
za prav ne smelo biti. Stojte na vratnem ko-
in strmijo sovražno v ptico, ki je prišla v
žino hrošča. Ptica obstane—in hrošč se v
trenutku reši. Nedvomno gre v tem primeru
za svariino napravo, za oči, ki naj sovražni
prestrašijo in nosilca obvarujejo.

Na perutinskem dvorišču se ponasa o-
janstveni pav okrog samice s prekrasnim
jem, iz katerega žarijo mnoge "naslikane".
Te oči so "krasne in plastične ter imajo po-
bleskov, kakor podobne oči, ki jih kaže ne
vrsta fazanov v svojih razširjenih perutih
živalskem vrtu. Jasno je, da v primeru po-
in fazana ne gre za oči, ki bi hotele zbu-
grozo, temveč za okrase in orodja v službi
bezni. Samica naj bi postala pozorna, ko se
iz repa ali krila samca nenadno zablestijo li-
ve teh oči naproti. O žarečih očeh, ki jih v-
mo na razprostrtih krilih metuljev, ne ve-
še danes, dali gre za igro narave ali za svar-
znamenja.

V očesnem vzorcu je naša narava ena
jih najlepših in najučinkovitejših ornamen-
s katerimi prekaša vse druge ribe in živali.
Pri tem ni izpustila nobenega živalskega or-
naslikala je ta vzorec v najrazličnejših ob-
kah na krila metuljev, na peresa ptic, na oči
pe hroščev in želv, na kuščarje ali ribe.
najrazličnejšega materiala je izdelala tu-
kaj enotnega in učinkovitega za najrazlič-
še namene: oči, ki niso oči.

Po dr. H. Frielingu—lj.

'Rdeče morje'

Naravoslovec Tarrels je opazoval pred kr-
kim ob vhodu v pristanišče San Pedro v Ka-
forniji nenavaden naravni pojav.

Dne 7. julija se je na površini morja po-
zal rdeča lisa. Ta lisa se je v naslednjih dni
bližala obali, pri čemer je spreminjala obli-
in se je na zadnje razdelila v več manjših.
Dne 16. julija je to "rdeče" morje dose-
obalo in je ponoči silno fosforesciralo. V vse
je bilo tu na milijarde in milijarde infuzor-
ki so vodo podnevi rdečili in jo ponoči sv-
svetljevali.

Če je veter vodo vzvalovil, se je bleščala
lenkasto modro. Ribe so delale v tej vodi sve-
proge. Dne 20. julija se je začel iz morja
dvigati neprijeten duh, ostalo je še nadalj
rdeče, toda bivanje ob njem je postalo ne-
mno. Naslednji dan je bil smrad še huji, ma-
go živali, rakov in rib, je morje vrglo na su-
Čez nekoliko dni je smrad prenehal, mo-
je ostalo še nadalje rdeče. Sedaj je pred-
ljalo 350 km dolg in več kilometrov širok
Ob koncu julija je rdeča barva izginala. V-
se, da so morske živali pospravile vse mla-
organizme. Tarrels meni, da je nenavaden
jav nastal z avoljo vodne toplote in pomat-
nja kisika v vodi.

Ko petroleja ne bo več

Na zadnji energijski konferenci v Ameri-
so strokovnjaki v več referatih obravnavali
di vprašanja, kakšne energijske vire si bo
sigurala tehnika, kadar bodo usahnil petro-
ski izvirk.

Posebno črnogledi preroki sodijo, da bo
stalo to vprašanje aktualno že v 25 letih.
Zave kakor n. pr. Nemčija, Angleska in še
katere druge, bodo imele do takrat že tak-
zmogljive tovarne za izdelovanje sintetične
benzina iz premoga, da bodo zlahka krile
svoje potrebe. Države, ki nimajo premoga,
se bodo morale ozreti po drugih tekočih
vih.

V prvi vrsti prihaja tu v poštev spirit, ki
v mnogih državah že zdaj v določenem
stotku primestava benzinu. Sirovina za iz-
lovanje špirta je krompir, čigar pridelki
danes v mnogih državah dovolj velik, da
ostaja tudi za izdelovanje špirta. Ako pa
bi se ves bencin nadomestil s špiritom, petro-
bi vsa ploskev, ki je poljedelstvu na razpo-
bi bili pred dilemo: avtomobilski in letalski
promet ali pa prehrana? Na srečo je do
ko bo treba presekati ta gordijski voz,
precej daleč.

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete z dne 9. septembra 1918)
Domače vesti. A. J. Terbovec, tajnik SZD
objavlja seznam delegatov za drugo zborovno
Slovenskega republikanskega združenja v Chi-
cagu.
Delavske vesti. Rudarska unija UMWA
hteva zvišanje mezd.
Svetovna vojna. Nemci zanjejo poraz za
razum v Franciji; izgubili so vse osmišle,
so ga pridobili v petih ofenzivah.
Sovjetska Rusija. Dora Kaplan, Leninova
napadalka, se nahaja v bolnišnici teko
na. Razkačeni boljševiki so jo po napadu
ro ubili.

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Jugoslavije.)

PO NESREČI USTRELJEN

Moskanjec je instruktor Osterca po nesreči ustrelil maturo Bolaffia, sina veletrgovca iz Ljubljane

Ljubljanski veletrgovec z vladnega imena Bolaffio je pred leti zgradil hišo, ki postaja Moskanjec pri Ptujih. Velike vinske kleti in del leta letina vselej preživljala tu. Osterca govorec sin Mario, star 19 let, je hot privatist ptujске gimnazije končal osmi razred, zdaj pa je v Moskanjecu pripravil maturo. Starši so mu najeli instruktorja Osterca iz Most pri Ptujih. Oba sta postala dobra prijatelja. Oba sta kovala načrta, da bi se sta kovala načrta, kako bosta po Marijevi maturi potovala s kolesi v Francijo. Dne 19. avgusta sta Osterca in govorec odšla v Podvince. Osterca je bil v Podvincu, govorec pa je odšel v Maturo. Da je nabila, nista vedela. Nato sta odšla k nekakšni krogarji, kjer je Mario pomejovale obleko. Tam sta tudi ostala. Mario je bil v obleki, Osterca pa je bil v obleki. Mario je bil v obleki, Osterca pa je bil v obleki.

SKORAJ SMRTNA NESREČA V KAMNIŠKIH PLANINAH

Pri iskanju planinskih strmoglavci v globino 23 letni Semeja iz Duplice

V kamniških planinah bi se bila v nedeljo 14. avgusta skorajda pripetila spet smrtna nesreča. Iz Duplice je odšla družba planincev na Veliko planino. Med njimi je bil tudi 23 letni delavec Franc Semeja iz Duplice pri Kamniku. Šli so na Veliko planino že v soboto, v nedeljo pa je odšel Semeja trgat planinke na Njivice. Tam je mnogo alpskih rož na lahko dostopnih krajih, ki pa jih planinci sprti potrgajo. Zato je Semeja lezel po strmih policah, ki vise nad globokim prepadom. Bilo pa je to po dežju, ko je nevarno hoditi po mokri travi in se oprijemati skal, ki jih dež pogosto razmaže. Semeja se je pri nekem težkem prehodu oprjel neke skale, ta se je nenadoma utrgala in Semeja je s skalo vred drsel v prepad. K sreči je bil v prepadu. Semeja je bil v prepadu. Semeja je bil v prepadu.

Samomor 17-letnega fanta.

Drugi potoka pod mariborsko Kalvarijo so našli 19. avgusta zjutraj mrtvega mladega fanta, v katerem so spoznali 17-letnega Rudolfa Majcna, sina ga na I. dekliški meščanski šoli. Sprva niso mogli ugotoviti, kaj je naredil, zločin ali samomor, sodna komisija pa je ugotovila, da gre za samomor. Fanta je našli na bregu z glavo proti strugi. Ko so truplo odnesli, so opazili, da ima na senčnem postrani, iz otrple deske, ki je padel browning. Fant je torej ustrelil sam. Prejšnji teden je bil v kinu, po predstavi, ki jo je igral, sedel najbližje na ograjo in se ustrelil v glavo. Padel je po strmini v stru-

Metropolitan Co. pogrnala agenta v smrt

Predsednik unije šel v smrt radi bossovih groženj

New York. — (FP) — Metropolitan Life Insurance Co. je s svojo protiumijsko gonjo pogrnala v smrt Benjaminja Finegolda, inšurenc agenta in predsednika krajevne unije. Star je bil 33 let in je zapustil ženo in otroka. Finegold je bil poklican v uradni distriktnega ravnatelja E. Manuela Blumsteina v Brooklynu radi svojih unijskih aktivnosti. Blumstein mu je zagrozil, da bo ob službo, ako ne preneha s svojim organizatorskim delom. Ko se je Finegold vrnil iz urada, je rekel nekemu agentu. "To je že preveč. Zgodilo se je že prevečkrat. Tega ne morem več prenašati." Ko je prišel domov, je poslal ženo in šestletnega otroka v gledališče, sam pa si je v njuni odsotnosti pogrnal kroglo v glavo. Bil je zavarovan za \$9000. Unija je takoj obtožila Metropolitan Life Insurance Co., da ima na vesti samomor mlađega predsednika krajevne unije radi svoje brezmejne gonje proti organiziranju inšurence agentov. Dvajset članov Finegoldovih krajevne unije je pri državni delavski komisiji obtožilo družbo krsenja državnega delavskega zakona. Na te ob-

tožbe je distriktni boss Blumstein odgovoril, da je vse skupaj "velika laž. S Finegoldom se nisem govoril dva tedna." Slieno je odgovoril tudi Leroy A. Lincoln, predsednik Metropolitan Life. Unija je poslala predsedniku Rooseveltu in governerju Lehmanu telegram, v katerem pravi, da je družba moralno odgovorna za smrt tega člana. Zagrebški ban demisioniral. — Zagrebški ban dr. Viktor Ružić je bil 25. avgusta na svojo prošnjo razrešen dolžnosti. Vlada novega bana še ni imenovala.

Green pohvalil delo Diesovega odseka

Zatiranje prevratne propagande

Washington, D. C. — (FP) — William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, je naznanil, da njegova organizacija podpira Diesov kongresni odsek, ki preiskuje neameriške aktivnosti. Vse federalne agencije bi morale sodelovati z odsekom pri razkrivanju in zatiranju prevratne propagande in aktivnosti elementov, "ki bi radi uničili naše demokratske ustanove in jih nadomestili z drugimi, ki so bile ustanovljene v totalitarnih državah na oni strani morja."

Green je poudaril, da se ADF ne strinja z onimi, ki omalovažujejo in smešijo delo kongresnega odseka. Dejal je, da reprezentantje CIO še niso pobili obdolžitev, ki jih je izrekel pred odsekom John P. Frey, predsednik departamenta kovinarskih unij ADF, da imajo v odboru CIO komunisti glavno besedo. Ameriška delavska federacija ne postavlja komunistov na odgovorna mesta.

Prej je Green izjavil, da je Ameriška delavska federacija proti formiranju delavske politične stranke. Držala se bo svoje stare tradicije, ki je nagraditev prijateljev in poraz sovražnikov. Green je primerjal politične uspehe federacije s političnimi "polomi" CIO. Ameriška delavska federacija se ne briga za Rooseveltove poskuse, da pošlje v pokoj demokratske senatorje in kongresnike, ki vodijo opozicijo proti "newdealskem" programu. Green je celo dejal, da bo federacija podpirala kongresnika Fisha in Burtons, republikanca iz New Yorka, ki sta pobijala delavsko zakonodajo, katero je priporočala v sprejetje ADF.

Senatorji George (Ga.), Smith (S. C.) in Gillette (Ia.), ki so vsi veliki reaktionarji, so dobili Greenov blagoslov. ADF bo v prihodnjem zasedanju kongresa skušala izsiliti amandirane Wagnerjevega zakona, ki daje delavcem pravico organiziranja in kolektivnega pogajanja.

Unionizem v tovarnah sladkorne pese

Grad Island, Neb. — Delavci v sladkornih tovarnah v državi Nebraska bodo v bližnji bodočnosti 100% organizirani, pravi Roy M. Brewer, predsednik državne delavske federacije ADF. V državi je sedem sladkornih tovarnov, od katerih je pet že organiziranih. V štirih izmed šestih tovarnov Great Western Sugar Co., ki upostuje 2200 delavcev, ima unija ADF kolektivno pogodbo, CIO pa je sklenil pogodbo z American Crystal Sugar Co., ki upostuje 300 delavcev. Delavci v tovarnah Great Western Sugar Co. so dobili starostne pravice, plačane počitnice in mašinerijo za izravnavanje sporov.

Pismo iz Španije

Dragi sodrug! Predstavljamo se kot nova skupina slovenskih prostovoljcev v Španiji. Od časa zadnje fašistične ofenzive na Aragonu, se je med nami precej spremenilo. Mnogo naših fantov je dalo svojo junaksko kri v obrambi aragonske zemlje, še več jih je bilo ranjenih, ostali so se pa po težkih udarcih, ki jih je morala pretrpeti naša brigada vsled pomanjkanja našega orožja, morali umakniti na jug. Tam nadaljujejo pod okriljem Cankarjeve čete svoj žilav odpor proti sovražnikovem napredovanju proti Valenciji. Iz nas ranjencev, bivših vojakov v Cankarjevi četi, ki smo se zdravili po katalonskih bolnišnicah, in pa iz novih prostovoljcev, ki se niso mogli uvrstiti v Cankarjevo četo, ker so nam fašisti presekali pot, smo ustanovili močno skupino Slovencev, ki je sedaj menda največja v Španiji. Mi z ostalimi Balkanci in Čehi, pomešani s španskimi sodrugmi, tvorimo poseben elitni batalijon ene mednarodne divizije. To je nov batalijon; ustanovljen šele po fašističnem prezezu do morja. Od vsega početka se nahaja naš batalijon na fronti ob Ebru. To se pravi nad 3 mesece v stalni borbi. Mislamo, da smo se izkazali vredne starih junakih tradicij batalijonov Dimitrova in Djakovića in čete Ivana Cankarja. V priznanje naše neustrašene, naše vojne sposobnosti in politične zrelosti, smo dobili v dar od elitne divizije španske vojske, od divizije Lister, časten prapor. Trdno stojeci za tem praporom, ki je prapor priznanja španskega naroda našemu batalijonu, branimo katalonsko zemljo pred vpadom mednarodnega fašizma. V poslednjih bojih je prapor preruševal nad 170 sovražnih krogel in šrapnelov. Fronta je sedaj mirna na našem odseku. To se pravi: enakomeren topniški ogenj, redni obiski avijacije, dolgačasno zvižganje krogel nad našimi glavami in tu pa tam rezgetanje strojnice, pomešano z zamolklimi eksplozijami min. Sedeči tako v rovih in razgovarjajoči se ali pa na preži skozi strelsko lino, se večkrat spominjamo na vas slovenski proletarci širom Francije, Belgije, Amerike in Kanade. Mi stari soldati, kakor tudi novi regruti, bi radi imeli z vami stike, kot smo jih imeli v Cankarjevi četi. Zeleli bi, da naše borbe, naše delo in žrtve ne bi bile pozabljene in nepoznane med našim narodom širom sveta, saj smo kri vaše krvi, in smo takorekóč vaša predstraža v veliki skupni borbi, ki jo bijemo na svetu za svobodo, kruh in mir. Istotako želimo, da bi tudi nam bile poznane vaše skrbi in vaše borbe. Tudi pomagati vam želimo, želimo vplivati z našim primerom edinstva in odreenosti za vsesplošno pobratenje vsega izseljenstva in za izkoreninjenje vseh dose-danjih razprtij. Želimo, da bi kri naših padlih sodrugov prebudila poslednjega omahovalca

William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, govori na seji eksekutivnega sveta ADF v Atlantic Cityju, N. J.

in izključila poslednjega izdajalca med nami. Na drugi strani pa želimo, da bi ljudi naša skupina bila deležna dela vaše plemenite pomoči, ki ste jo dosedaj izkazovali svojim bratom v Španiji. Zlasti sedaj, ko je položaj težak—ko na primer tobaka že več ko 3 tedne nismo dobili in kadimo le suho figovo in orehovo listje—je ta pomoč bolj kot potrebna!" Prepričani smo, da bodo naši stiki vam in nam v veselje in prid. Vse za čimprejšnjo zmago nad fašizmom! Pozdravljamo vas slovenski prostovoljci iz Španije!

Kveder Dušan, Kuret Peter, Koprivšek Ivan, Pervina Mihael, Jago Kobal, Čop Alojzij, Ivan Ribič, Dolenc Franc, Drobnič Franjo, Ivan Rutar, Kruc Slavko, Kragdnik Albert, Pokeržnik Paul, Jenko Rudolf, Mravljak Bogdan, Hrojer, Muk Alojz, Rogina Štefan, Malenšek Franc, Petek Anton, Martin Rajuk, Grebenc Franc.

Naš naslov: Comisario Politico, de la 2. Comp.—Batallon Divisionario, Plaza Altozano 122—2, Barcelona, Espana.

Važna seja eksekutivne avtne unije

Martin se morda ukloni pritisku

Detroit, Mich. — (FP) — Po dolgem obotavljanju se je Homer Martin, predsednik unije združenih avtnih delavcev, podal in pristal na intervencijo odbora CIO v notranji konflikt unije. Eksekutivni odbor bo odločil na svoji prihodnji seji za ali proti Lewisovi sugestiji glede preklica izključenja nekaterih članov. Dasi je Martin po radu in na shodih svojih pristavev poudarjal, da je avtna unija samostojna organizacija in da kot taka odklanja zunanje vmešavanje, bo vseeno sprejel mirovni načrt CIO, ako bo dovolj pritiska s strani članov. Po njegovem mnenju bi to ne bila intervencija, temveč unijska demokracija. Odbor CIO je posegel v notranji konflikt na apel krajevnih unij, ki zahtevajo mir. Iz sprejetih resolucij je razvidno, da Martinova grupa predstavlja manjšino članstva. Vrste onih, ki podpirajo mirovni načrt CIO, so trdne, dočim se Martinove krhajo. Program CIO določa ponovno sprejetje izključenih članov eksekutivne in ustavitve razprav, ki podžigajo notranji boj. Odbor CIO mora poseči vmes vstave, kadar se člani eksekutivne avtne unije ne more zediniti o kakem vprašanju. Prihodnje seje eksekutivnega odbora avtne unije se bosta udeležila Philip Murray, načelnik organizatorskega odbora jeklarske unije, in Sidney Hillman, predsednik oblačilne unije Amalgamated Clothing Workers. Možno je, da bo eksekutivna avtne unije sklicala konvencijo v februarju ali marcu. Ta bi se imela pričeti v Toledu, O., v avgustu prihodnjega leta, toda eksekutivna avtne unije ima na podlagi ustave oblast sklicanja konvencije prej.

Grad Island, Neb. — Delavci v sladkornih tovarnah v državi Nebraska bodo v bližnji bodočnosti 100% organizirani, pravi Roy M. Brewer, predsednik državne delavske federacije ADF. V državi je sedem sladkornih tovarnov, od katerih je pet že organiziranih. V štirih izmed šestih tovarnov Great Western Sugar Co., ki upostuje 2200 delavcev, ima unija ADF kolektivno pogodbo, CIO pa je sklenil pogodbo z American Crystal Sugar Co., ki upostuje 300 delavcev. Delavci v tovarnah Great Western Sugar Co. so dobili starostne pravice, plačane počitnice in mašinerijo za izravnavanje sporov.

Unionizem v tovarnah sladkorne pese

Grad Island, Neb. — Delavci v sladkornih tovarnah v državi Nebraska bodo v bližnji bodočnosti 100% organizirani, pravi Roy M. Brewer, predsednik državne delavske federacije ADF. V državi je sedem sladkornih tovarnov, od katerih je pet že organiziranih. V štirih izmed šestih tovarnov Great Western Sugar Co., ki upostuje 2200 delavcev, ima unija ADF kolektivno pogodbo, CIO pa je sklenil pogodbo z American Crystal Sugar Co., ki upostuje 300 delavcev. Delavci v tovarnah Great Western Sugar Co. so dobili starostne pravice, plačane počitnice in mašinerijo za izravnavanje sporov.

Unionizem v tovarnah sladkorne pese

Grad Island, Neb. — Delavci v sladkornih tovarnah v državi Nebraska bodo v bližnji bodočnosti 100% organizirani, pravi Roy M. Brewer, predsednik državne delavske federacije ADF. V državi je sedem sladkornih tovarnov, od katerih je pet že organiziranih. V štirih izmed šestih tovarnov Great Western Sugar Co., ki upostuje 2200 delavcev, ima unija ADF kolektivno pogodbo, CIO pa je sklenil pogodbo z American Crystal Sugar Co., ki upostuje 300 delavcev. Delavci v tovarnah Great Western Sugar Co. so dobili starostne pravice, plačane počitnice in mašinerijo za izravnavanje sporov.

William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, govori na seji eksekutivnega sveta ADF v Atlantic Cityju, N. J.

in izključila poslednjega izdajalca med nami. Na drugi strani pa želimo, da bi ljudi naša skupina bila deležna dela vaše plemenite pomoči, ki ste jo dosedaj izkazovali svojim bratom v Španiji. Zlasti sedaj, ko je položaj težak—ko na primer tobaka že več ko 3 tedne nismo dobili in kadimo le suho figovo in orehovo listje—je ta pomoč bolj kot potrebna!" Prepričani smo, da bodo naši stiki vam in nam v veselje in prid. Vse za čimprejšnjo zmago nad fašizmom! Pozdravljamo vas slovenski prostovoljci iz Španije!

Kveder Dušan, Kuret Peter, Koprivšek Ivan, Pervina Mihael, Jago Kobal, Čop Alojzij, Ivan Ribič, Dolenc Franc, Drobnič Franjo, Ivan Rutar, Kruc Slavko, Kragdnik Albert, Pokeržnik Paul, Jenko Rudolf, Mravljak Bogdan, Hrojer, Muk Alojz, Rogina Štefan, Malenšek Franc, Petek Anton, Martin Rajuk, Grebenc Franc.

Naš naslov: Comisario Politico, de la 2. Comp.—Batallon Divisionario, Plaza Altozano 122—2, Barcelona, Espana.

Važna seja eksekutivne avtne unije

Martin se morda ukloni pritisku

Detroit, Mich. — (FP) — Po dolgem obotavljanju se je Homer Martin, predsednik unije združenih avtnih delavcev, podal in pristal na intervencijo odbora CIO v notranji konflikt unije. Eksekutivni odbor bo odločil na svoji prihodnji seji za ali proti Lewisovi sugestiji glede preklica izključenja nekaterih članov. Dasi je Martin po radu in na shodih svojih pristavev poudarjal, da je avtna unija samostojna organizacija in da kot taka odklanja zunanje vmešavanje, bo vseeno sprejel mirovni načrt CIO, ako bo dovolj pritiska s strani članov. Po njegovem mnenju bi to ne bila intervencija, temveč unijska demokracija. Odbor CIO je posegel v notranji konflikt na apel krajevnih unij, ki zahtevajo mir. Iz sprejetih resolucij je razvidno, da Martinova grupa predstavlja manjšino članstva. Vrste onih, ki podpirajo mirovni načrt CIO, so trdne, dočim se Martinove krhajo. Program CIO določa ponovno sprejetje izključenih članov eksekutivne in ustavitve razprav, ki podžigajo notranji boj. Odbor CIO mora poseči vmes vstave, kadar se člani eksekutivne avtne unije ne more zediniti o kakem vprašanju. Prihodnje seje eksekutivnega odbora avtne unije se bosta udeležila Philip Murray, načelnik organizatorskega odbora jeklarske unije, in Sidney Hillman, predsednik oblačilne unije Amalgamated Clothing Workers. Možno je, da bo eksekutivna avtne unije sklicala konvencijo v februarju ali marcu. Ta bi se imela pričeti v Toledu, O., v avgustu prihodnjega leta, toda eksekutivna avtne unije ima na podlagi ustave oblast sklicanja konvencije prej.

Grad Island, Neb. — Delavci v sladkornih tovarnah v državi Nebraska bodo v bližnji bodočnosti 100% organizirani, pravi Roy M. Brewer, predsednik državne delavske federacije ADF. V državi je sedem sladkornih tovarnov, od katerih je pet že organiziranih. V štirih izmed šestih tovarnov Great Western Sugar Co., ki upostuje 2200 delavcev, ima unija ADF kolektivno pogodbo, CIO pa je sklenil pogodbo z American Crystal Sugar Co., ki upostuje 300 delavcev. Delavci v tovarnah Great Western Sugar Co. so dobili starostne pravice, plačane počitnice in mašinerijo za izravnavanje sporov.

Unionizem v tovarnah sladkorne pese

Grad Island, Neb. — Delavci v sladkornih tovarnah v državi Nebraska bodo v bližnji bodočnosti 100% organizirani, pravi Roy M. Brewer, predsednik državne delavske federacije ADF. V državi je sedem sladkornih tovarnov, od katerih je pet že organiziranih. V štirih izmed šestih tovarnov Great Western Sugar Co., ki upostuje 2200 delavcev, ima unija ADF kolektivno pogodbo, CIO pa je sklenil pogodbo z American Crystal Sugar Co., ki upostuje 300 delavcev. Delavci v tovarnah Great Western Sugar Co. so dobili starostne pravice, plačane počitnice in mašinerijo za izravnavanje sporov.

Grad Island, Neb. — Delavci v sladkornih tovarnah v državi Nebraska bodo v bližnji bodočnosti 100% organizirani, pravi Roy M. Brewer, predsednik državne delavske federacije ADF. V državi je sedem sladkornih tovarnov, od katerih je pet že organiziranih. V štirih izmed šestih tovarnov Great Western Sugar Co., ki upostuje 2200 delavcev, ima unija ADF kolektivno pogodbo, CIO pa je sklenil pogodbo z American Crystal Sugar Co., ki upostuje 300 delavcev. Delavci v tovarnah Great Western Sugar Co. so dobili starostne pravice, plačane počitnice in mašinerijo za izravnavanje sporov.

Grad Island, Neb. — Delavci v sladkornih tovarnah v državi Nebraska bodo v bližnji bodočnosti 100% organizirani, pravi Roy M. Brewer, predsednik državne delavske federacije ADF. V državi je sedem sladkornih tovarnov, od katerih je pet že organiziranih. V štirih izmed šestih tovarnov Great Western Sugar Co., ki upostuje 2200 delavcev, ima unija ADF kolektivno pogodbo, CIO pa je sklenil pogodbo z American Crystal Sugar Co., ki upostuje 300 delavcev. Delavci v tovarnah Great Western Sugar Co. so dobili starostne pravice, plačane počitnice in mašinerijo za izravnavanje sporov.

Služenska Narodna Podporna Jednota

2657-39 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.

GLAVNI ODBOR
IZVRŠEVALNI ODBOR:

Vincent Cankar, predsednik..... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
F. A. Vider, gl. tajnik..... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
Lawrence Gradišnik, pomoč. taj. 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
John Vogrtek, gl. blagajnik..... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
Philip Godina, upravitelj glasila..... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
John Molek, urednik glasila..... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

PODPREDSEDNIKI:

Andrej Vidrič, prvi podpredsednik..... 609 Russell Ave., Johnstown, Pa.
Frank Bolha, drugi podpredsednik..... 823 So. 15th St., Milwaukee, Wis.
John Puchner, Jr., prvi distriktni podpredsednik..... Box 277, Strabane, Pa.
Casimir Zarnick, drugi distriktni podpredsednik..... 3307 W. 65th St., Cleveland, Ohio
John Kisanok, tretji distriktni podpredsednik..... 614 Todd St., La Salle, Ill.
Edward Tomac, četrti distriktni podpredsednik..... Box 634, Walsenburg, Colo.

GOSPODARSKI ODBOR:

Math Petrovich, predsednik..... 255 E. 151st St., Cleveland, Ohio
Vincent Cankar..... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
F. A. Vider..... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
John Vogrtek..... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
John Olip..... 231 S. Prospect Ave., Clarendon Hills, Ill.
Donald J. Lotrich..... 1937 E. Trumbull Ave., Chicago, Ill.
Jacob Zapan..... 1400 S. Lombard Ave., Berwyn, Ill.

TOBOTNI ODBOR:

John Gorick, predsednik..... 414 W. Hay St., Springfield, Ill.
Frank Barjaktar..... 1911 Muskata Ave., Cleveland, Ohio
Anton Šuler..... Box 27, Arma, Kansas
Frank Vrstarič..... 315 Tenth St., Lucas, Mo.
John Tedič..... Box 237, Strabane, Pa.

NADZORNI ODBOR:

Frank Zalta, predsednik..... 2301 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
John Molek..... 31 Westcott Ave., Peru, Illinois
Milan Strohovec..... 14202 Arden Ave., Cleveland, Illinois

Mirovna pogajanja med Čehi in sudetskimi

(Nadaljevanje s 1. strani.)

ukloniti Nemčiji in pristati na revizijo meje. Praški vladi je že svetovala, naj odstopi sporno ozemlje Nemčiji in s tem odvrne vojno. Zunanji minister Halifax, ki gleda na situacijo drugače kot Chamberlain, je prišel v konflikt s premierjem in v Londonu se širijo govovice, da bo izstopil iz kabineta.

Londonški list Times je objavil uvodnik, v katerem priporoča Češkoslovaški, naj pristane na zahteve nemške in drugih manjšin. Uvodnik in Chamberlainovi manevri so dokaz, da so bili nemški zunanji minister Joachim von Ribbentrop, dr. Paul Joseph Goebbels in drugi Hitlerjevi svetovalci v pravem, ko so naglašali, da Anglija ne bo prišla na pomoč Češkoslovaški, ako jo bo Nemčija napadla. Zdjaj je tudi praška vlada uverjena, da Angleži niso njeni prijatelji. Neuradna angleška komisija, ki je bila poslana v Češkoslovaško in kateri načeluje lord Runciman, ki prišla v Prago, da posreduje v sporu med Čehi in sudetskimi Nemci, temveč da prisli Čehi na kapitulacijo.

Roosevelt zadovoljen s poročilom komisije

(Nadaljevanje s 1. strani.)

onih industrijah, kjer so delavci forsirali podjetnike na priznanje unij, to je, kjer so dovolj močno organizirani. Povprečen ameriški delodajalec pa

je individualist, ki skoraj nicesar bolj ne mrzi kakor unije. Komisija pa v svojem poročilu nič ne omenja glede življenjskega standarda delovnih mas v Angliji in skandinavskih deželah. Steer ni imela naloga, da bi študirala to fazo življenja. Toda noben študij industrijskih odnošajev, ki se izogne temu vprašanju, ni popoln. Za delavstvo vsake dežele je važno, v kakšnem življenjskem standardu se nahaja, koliko materialnih koristi ima od svojih strokovnih in industrijskih unij. Naloga teh je, da delavstvu pribore čim višji življenjski standard, ki je mogoč v današnjih gospodarskih pogojih te ali druge dežele.

Kar se tiče idilne slike tega poročila, to je naglašanje mirnih industrijskih odnošajev, so smotreno upravljane kompanijske unije lahko najbolj idilne organizacije, ker ni nobene bojazni in možnosti, da bi rogovile s kakšnimi stavkami. Toda na drugi strani je tudi povsem gotovo, da bi si delavstvo s kompanijskimi unijami ne moglo dosti, ako sploh kaj izboljšati svojega položaja in življenjskega standarda. Zgodovina vsaj do danes kaže, da ima delavstvo največ koristi od inteligentno pa militantno vodenih unij; od takih, ki so se pripravljene tudi s stavko boriti za svoje zahteve. Mirni industrijski odnošaji so zaželjivi, toda ne na račun delavskih težej po boljšem življenju.

Naročite Mladinski list, najboljši mesečnik za slovensko mladino!

PLIN GORKOTA

PRVA V ZADOVOLJSTVU, ČISTOSTI IN UDOBNOŠTI

SAMO \$15.14 MESEČNO

(Povprečno za 8 mesečno grejje v sezoni za 5 sobno hišo)

Plinova gorkota je vredna več, ker napravi več

PLINOVA GORKOTA je edina 100% Automatična gorkota

Velika puntarija

DRAMSKA KRONIKA IZ L. 1573 V PETIH DEJANJIH

Bratko Kreft

GREGORIČ: Zakaj?
 MOGAJIC: Sina je dobil danes zjutraj!
 MATKALIC: Ali bo zdaj puntarski kanon zamenjal z zibelko?
 SAJNOVIC: Sina je dobil? Ha, ha! Sina!
 GUBEC: Zakaj se posmehuješ?
 SAJNOVIC: Nič, nič...
 GUSETIČ: Sram te bodi, Sajnovič, to ni za smeh, to je groza!
 GREGORIČ: Kaj za vruga slepomišite?
 GUSETIČ: Pasančeva žena je rodila — Tahijevega sina! (Vsi se zgroze.)
 GUBEC: Odkod veš?
 GUSETIČ: Sajnovič mi je zaupal. Zvedel je od grajskega oskrbnika. Lani o Veliki noči se je zgodilo. Tahi je jahal po polju, kjer je delala Pasančeva žena. V hipu sta bila z oskrbnikom pri njej. Zvezala sta jo, ji zakrila obraz, jo vrgla na konja in hajd v grad. Čez dve uri jo je spustil. Pasanca takrat ni bilo doma. Bil je na sestanku na Brdovcu pri župniku Babiču, ko je šlo za prvo kmečko deputacijo k cesarju. Tahi je vedel za sestanek. To je bilo maščevanje nad Pasancom, ker mu ni hotel več podkovati konj, čeprav ga je zaradi tega celo zaprl. Gubec, ti si ga takrat rešil, toda žene mu ni nihče obvaroval.
 MOGAJIC: Mene je groza. Pasanec je komaj čakal otrokovega rojstva. Ves čas si je želel sina. Sedem hčera mu je rodila žena in zdaj mu je rodila sina — Tahijevega.
 GUBEC: Dajte mi vsi puntarsko besedo, da mu nihče tega ne pove. Vsaj za zdaj ne!
 GREGORIČ: Pasanec je puntar, kakor jih je malo med nami. Zdaj ga potrebujemo in še bolj ga bomo potrebovali, ko bo moral streči topu, kakor ga je pred Turki pri Ivanju.
 MATKALIC: Meče nam kuje, kovač, da bomo iztrebili gosposko golazen! Ali je kdo med nami, ki ni čutil Tahijeve pete?
 GREGORIČ: Meni je pobral vse, zemljo, živino in cekine, ki sem jih prinesel iz Turčije. Samo streha mi je ostala. Zdaj še te nimam, ker sem moral bežati pred Gregorijancem.
 GUSETIČ: Osem let sem služil za konjarja, ogoljufal me je za plačo!
 MOGAJIC: Njegov sin je oskrnil Gubčevo Ivanko!
 GUSETIČ: Mojo Ivanko!
 MATKALIC: V Savo je skočila, ker si ni upala več pred ljudi!
 GUBEC: Molčite!
 SAJNOVIC: Z lovci in psi je pustobil naša polja!
 GREGORIČ: Nobenemu kmetu ni prizanesel.
 MATKALIC: Le kako dolgo bomo še hodili ta križev pot? Brez pravice, sužnji, govodo smo, ki se ne gane, ki vedno vlačijo plug za drugega, valptov bič pa nam stroji kožo.
 GREGORIČ: Se pamet nam je ustrojil v podplat! Gregorijancem se je pobotal s Tahijem, in zdaj pravimo, da je vse v redu, nimamo več puntarske besede, ne kmečke časti. Pred tremi dnevi so mu vsi brdovski kmetje segli v roko in mu prisegli tlačansko zvestobo!
 SAJNOVIC: Le ti je nisi! Zato hočeš zdaj z glavo skozi zid. Kar razbij si jo, mi si je nočemo!
 4
 PASANEC (prihiti ves vesel. Močan kmet, okrog 40 let star): Matija, sina sem dobil! Deset let sem čakal nanj, sedem deklet mi je rodila žena, osmi je sin-najmlajši, toda glavajim bo! (Vsi onemeli poslušajo.)
 GUBEC: Zbrali smo se zaradi Gregoriča, ki pravi, da se udarimo. Češ zdaj je treba, ko sta se Tahi in Gregorijancem pobotala mimo nas.

PASANEC: Ali še ni župnika Babiča iz Zagreba?
 MATKALIC: Najbrže je ostal pri gospodi v Zagrebu. Tam je lepše kot na kmetih.
 PASANEC: In če se spuntamo, ali mislite, da bo potem res bolje? Že toliko časa se bijemo, koristi pa nimamo nobene.
 SAJNOVIC: Čez noč se ne more vse spremeniti.
 MOGAJIC: Precej noči je že preteklo.
 GUBEC: Veliko jih je za to, da začnemo.
 PASANEC: Nikar ne mislite, da bi zdaj, ko imam sina, ne šel z vami. Zdaj še kar in laže ko prej! Vsaj vem za koga!
 GREGORIČ: Vedel sem, da me ti ne boš zapustil. Star kanonir si, top ti bomo priborili na stubiškem gradu in streljal boš, kakor si streljal na Turke.
 PASANEC: Tisto pač!
 MATKALIC: Pogovarjata se, kakor da smo pred bitko!
 PASANEC: Ali nismo?
 GUBEC: Ne smemo se prenagli! Lahko bi napravili še tisto, kar imamo.
 GUSETIČ: Saj nimamo ničesar več!
 MOGAJIC: Samo davke, tlako, lakoto in...
 PASANEC: ... valptov bič!
 MATKALIC: In pravico umreti — pa ne po svoji volji!
 GUBEC: Nič ne rečem, toda zdi se mi, da še ni pravi čas. Vsaj na župnika moramo ptočakati. Mogoče nas ban vendarle ne bo zapustil.
 GREGORIČ: Zakaj se vedno obotavljaš? Tako dolgo bomo čakali, da bomo vse zamudili. Kuj železo, dokler je vroče. Ali zdaj, ali nikoli!
 GUBEC: Slabo smo pripravljani.
 GREGORIČ: Bolje ne bomo nikoli.
 GUSETIČ: Ali imamo dovolj orožja?
 MOGAJIC: Ga bomo že dobili v gradovih!
 SAJNOVIC: Če ne obležimo pod njimi! (Zunaj vpitje.)
 5
 GUBČEVKA (prihiti): Grajski oskrbnik vleče neko žensko! (Vsi skočijo k oknu.)
 GUBEC: Sem gredo.
 NOŽINA: Oskrbnik je prišel vohunit. Pazimo!
 GUSETIČ: Tahijev je!
 MATKALIC: Kaj sploh stika tod?
 MOGAJIC: Ali ni odšel z njim?
 SAJNOVIC: Ne vem.
 6
 OSKRBNIK (ustopi): Spet se zbirate, lepo, dolgo se ne boste več. (Se ozira po sobi.)
 GUBEC: Tebe bomo vprašali!
 OSKRBNIK (je zagledal Iljo): Bog daj, Ilja! Že precej časa te iščemo.
 GREGORIČ: Mene?
 OSKRBNIK: Moj nov gospodar in gospod Stjepko Gregorijancem sta mi ukazala, da te moram pripeljati v grajski stolp. Tam boš premišljal, ali mu boš prisegel tlačansko prisego ali ne.
 GUBEC: Si še vedno oskrbnik?
 OSKRBNIK: Sem in ostanem. (Začudenje.)
 MATKALIC: Spet so se znašli tički v gnezdu.
 OSKRBNIK: Gospod Gregorijancem potrebuje močne roke... Predolgo vas je podpiral.
 NOŽINA: Ilja ne pojde nikamor!
 OSKRBNIK: Zunaj stoje štirje oboroženi hlapci.
 GREGORIČ: Teh se res ne bojimo.
 GUBEC: Kdo je ženska tam zunaj?
 OSKRBNIK: Pripeljite jo noter! (Jo pripeljejo.)
 (Dalje prihodnjaj.)

po skozi nos, da se je slišalo sunkovito sikanje. Žena se je morala nasmehnuti njegovi nenadni zadregi. "Norček" si je dejala, stopila k mizi ter pozvonila služkinji.
 Jakob si je medtem opomogel, vzel v roke časnik in se precej pogledal vanj. Med večerjo je večji del molčal. Bil je nekako prisiljen misliti na svojega sina. Tega ubogega fanta je imel neverjetno rad. Ko je pomislil na njegovo mater, se je ozrl na Sonjo, ki je bila sklonjena nad skodelico kompota. Videl ni drugega kakor njeno nisko, napol z lasmi zakrito čelo, nos ter ozek pas močno rdečih ustnic. Se v tistem hipu je pretrgal misel na žensko, "zaradi katere je prestal toliko hučega." Šimek je bil namreč nezakonski mlade podeželne učiteljice, ki se je zaljubila v osem- in dvajsetletnega Jakoba Olipa, tihega, sramežljivega fanta, kateri si menda ni upal nikoli v življenju storiti kaj slabega, mimo tega, da se je tisti krat izneveril napol histerični brunetki.
 Iz prednje sobe je bilo čuti vedno glasnejše prerekanje, ki bi trajalo bogve koliko časa, da ni gospa Sonja vstala od mize ter stopila k vratom. "Angela, v kuhinjo," je osorno zaukazala drobnici, ne več mladi služkinji, nato pa se obrnila k svoji blizu deset let stari hčerki, ki je stala pred ogledalom ter si oblačila črno satenasto haljo. "Kolikokrat sem ti že rekla, da se ne pričakaj s služkinjo, ti pa..." je začela tiše. "Za danes naj bo, toda zadnjič, zapomni si to! Zdaj pa..."
 "Je on doma," ji je seglo v besedo dekle.
 "Govori vendar tiše," ji je dejala šepetaje ter jo potisnila v kuhinjo. "In tudi to te prosim, da mu ne praviš več "on", To ni lepo!"
 "Mi je naredil nalogo?"
 "Pojdi v jedilnico in ga vprašaj!" je rekla mati. "Ne nori tako!" je še kliknila za bežičim dekletom ter odhitela za njo.
 Jakob se je ravno pripravil, da odide v Šimekovo sobo, ki je bila tik zraven jedilnice, ko pa je zaslišal naglo se bližajoče korake, je zopet sedel ter se znova zazrl v časnik.
 "Dober večer papa," je glasno pozdravila Magda. "Prišla sem te vprašat, če si mi..."
 "Nalogo, kaj?" jo je prekinil. "V kabinetu je na pisalni mizi."
 "Drugič ne boš več podpiral njene lenobe," se je vmešala Sonja.
 "Kaj sem jaz kriva, saj si me sama poslala ven."
 "Ne govori in pojdi po nalogo," se je oznevoljila gospa Olipova. "Zdaj je ura osem, do devetih jo moraš imeti prepisano ter mi jo prinesi v spalnico. Razumeš?"
 Dekle se je priklonilo ter počasi zapustilo jedilnico. Bilo je okroglega, rdečega obraza, velikih sivih oči ter krepkega, za njena leta premočno razvitega telesa.
 "Ta smrkelj," je še rekla gospa in se nasmehnila. "Veš kaj," se je kakor nenadoma domislila ter se okrenila k mizi, "jaz pravim, da bi bilo najbolje, če bi pripravili za Šimeka namesto te sobe z rdečimi zavesami, ono z dvema oknom v drugem nadstropju. Kaj praviš k temu?"
 "Saj tista soba je vendar za goste," se je začudil Jakob.
 "In kaj potem, saj to ni nič hučega!" Vzela je v roke časnik ter ga jela pregibati. Njen pogled je nekajkrat ošinil možovo debelušno, belo lice. "Da me razumeš, mislim namreč tako: To sobo poleg jedilnice naj ima od zdaj naprej Magda. Deset let ji bo maja. Ni ji treba več spat v najini spalnici." Obmolnila je. Bilo je nekaj sekund polne tišine. "Nimaš ničesar proti?" je počasi povzela. "In tudi za Šimeka bo tako gotovo najbolj prikladno. Zgoraj je mir in tudi več sonca je." Jakob ni vedel čemu ugovarjati, zato je samo prikimal.
 Po večerji je Sonja odšla v spalnico, kjer se je takoj slekla ter legla v posteljo. Jakob je še nekaj časa počakal, potem pa je stopil na hodnik in odšel po stopnicah v drugo nadstropje. Ni prižgal luči. Na dvorišču je lajal črt. V sobi je dihalo po lipovem cvetju. Sel je k oknu, odkoder se je videla temna ploskev neosvetljenega travnika, ki se je

Jekleno ogrodje krogi in stolpa na prostoru svetovne razstave v New Yorku, ki bo odprta prihodnje leto.

ob robu s pasom nizkega drevja ostro ločila od zvezdnatega neba.
 Čez pol ure, ko si je v sobi vse natanko ogledal, se je vrnil nazaj v prtiličje ter se ustavil v kuhinji. "Angela" je dejal, "jutri popoldne boste uredili za Šimeka zgornjo gostinsko sobo. Na vrhu omare je vse polno prahu. In šipo, ki jo je za božič razbila Magda, boste zamenjali z novo. Še jutri. Razumete?" Nikoli ni rad govoril s posli, toda danes se mu je zdelo to potrebno, zakaj bil je za trdno uverjen, da ne bodo brez njega naredili ničesar ali pa odlašali do zadnjega.
 "Zakaj pa ne bi gospod Šimek spali spodaj v svoji sobi," je tiho vprašalo dekle. Bila je tako drobna, da se je moral Jakob ob pogledu nanjo nehote nasmehnuti, ne da bi ji kaj odvrnil. Njegova vprašanja se je zavedal šele v postelji, ko je držal v rokah Magdin zvezek ter si ga površno ogledoval. "Kako nesramno vprašanje prav za prav," je pomislil, položil zvezek na posteljno omarico ter ugasnil luč.

Kor ravna jo Nemci s svojimi manjšinami v rajhu.
 Med drugim je govoril tudi poslovodja koroškega Heimatbuda v Celovcu in opolnočeni zaupnik za manjšinska vprašanja pri deželni vladi, g. Maier-Kaibitsch, ki je v pesniškem znanostu podčrtal, "da na Koroškem ni hiše, ne koč, ne drevesa, ne grma in ne gore in sploh ničesar, kar ne bi pričalo, da je to nemška zemlja." Dvodnevna svečanost odkritja spomenika se je zaključila z ljudsko veselico.

Koroški drobiž

V Rožku ob Dravi so odkrili spomenik v spomin na plebiscit dne 10. oktobra 1920 in na plebiscit dne 10. aprila 1938. Svečanosti je prisostvoval tudi pokrajinski vodja za Koroško minister Klausner, ki je v svojem govoru naglasil, da so koroški Slovinci 10. aprila glasovali z "da". Izrazil je pripravljenost, da se likvidirajo nasprotstva iz l. 1920, in izrekel željo, naj bi se z nemškimi manjšinami v Evropi postopalo tako, ka-

ZAHVALA!

Denver, Colo. — Obhajali slavili smo do belega dne in "Prej pa ne gremo dam, da bo delal dan pri beli Ljubiji. Tako smo slavili ena in desetletnico najinega zakonca življenja, ko so nas senetili najini prijatelji in jateljice dne 21. avgusta 1938 katerim se obhajalskrenejše rvaliva. Najlepa vam hvala "Surprise Party" in za krudarilo, za lepi sestav za kuhkave, "Coffee Electric Percutor Set", ter še vse polno stvari, katere bova ohranili spomin in vas nikdar ne pozabila: Torej lepa hvala dečim: Mr. in Mrs. Ludvik Schmacher iz Louisville, Colo., in Mrs. Victor Slavic in sinu nadalje Mr. in Mrs. John F. Mr. in Mrs. Louis Kranz sinovi, Mr. in Mrs. Frank B. in hčeri iz Lafayette, Co. Mr. Frank Planker, Mr. in Mrs. John Shumacher in hčeri, Mr. Mrs. Mike Smole, Mr. in Mrs. Mike Smole Jr. iz Globev Colo. A posebno lepa hvala še našim sosedom Mr. in Mrs. John Mehlin in Mr. in Mrs. Mehlin in sinu, ter našim kom Johnu, Franku in ženi, in Mrs. E. A. Groney. Hvala pa tudi godcem Viktor Slav in Fritzu Cerne. Lepa hvala vsem skupaj in za vse. Ostane vaša prijateljca: Mr. in Mrs. John Knafeč, 715 Decatur Denver, Colo. — (Adv.)

All ste že naročili Prosveto Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? Tudi edini dar trajne vrednosti, ki za mal denar lahko poljete vsem v domovino.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in priteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člano ali nečlano \$1.30 na eno leto naročnino. Ker pa člani še plačajo pri assessmentu \$1.30 na tednik, se jim to priteje k naročnini. Torej sedaj ni vroka, roč, če je list predrag za člano S.N.P.J. List Prosveta je vaša lastina in gotovo je v vaši družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Čas listu Prosveta je:

Za Zdrav. države in Kanado \$6.00	Za Cincero in Chicago je... \$1.30
1 tednik in..... 4.90	1 tednik in..... 4.90
2 tednika in..... 8.80	2 tednika in..... 8.80
3 tednike in..... 12.70	3 tednike in..... 12.70
4 tednike in..... 16.60	4 tednike in..... 16.60
5 tednikov in..... 20.50	5 tednikov in..... 20.50

Za Evropo je..... \$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastina.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsote \$.....

1) Ime..... Čl. društva št.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripličite k moji naročnini od sosedih članov moje družine:

2)..... Čl. društva št.....

3)..... Čl. društva št.....

4)..... Čl. društva št.....

5)..... Čl. društva št.....

Mesto..... Država.....

Nov naročnik..... Star naročnik.....

SIN

Jože Kožuh

Pred tremi leti so na Šimeku, sinu višjega bančnega uradnika ugotovili prve znake naglo se razvijajoče tuberkuloze. Fantu je bilo tistokrat nekaj nad sedemnajst let, bil je drobneja, malone dekliskega obraza, svetlo modrih oči ter mehkih, otroških ustnic. Najprej so ga zdravili doma, lani pa so ga bili prisiljeni poslati na Golinik. Po sedmih mesecih zdravljenja pa se je Jakob Olip nanaglioma odločil ter zahteval svojega sina domov.

Bilo je sredi marca. Dež je že nekaj dni sem močil zemljo. Jakob Olip je pred večerjo legel oblečen na zozo ter skušal vsaj za nekaj trenutkov zatisniti oči. Iz kuhinje je bilo slišati polglasno govorjenje. V sobi, ki je bila ne navadno spretno ter bogato opremljena, se je počasi mračilo. Zbudil ga je glasen vzkliz njegove žene, ki se je v prvem nra-ku vrnila iz mesta. Bilo ji je kakih trideset let. Jakob Olip je bil njen drugi mož; pred petimi leti je nenadoma vdovela, že naslednjega leta pa se je znova omožila s človekom, ki je bil od nje dvajset let starejši.

Sedla je na rob zofe ter se dotaknila moževe roke. "Spiš?" "Bo kmalu večerja?" je vprašal.
 Žena se je počasi sklonila nadenj, mu dahnila s toplo sapo v lice ter ga poljubila.
 "Je Šimekova soba v redu?" Dvignil se je na komolce ter se vprašujoče ozrl na njo. Tri dni jo je že opominjal na to, da se mu je vedno samo nasmehnila ali pa se ga oklenila: "Oh, kakšen tiran si ti, moj dragec!" Potem ni vedel drugega, kakor da se je dotaknil s koncem nosa njenih las in jo nalahno odrinil od sebe. Tudi zdaj se ga je hotela okleniti, toda on jo je ujel za zapestje, ji zvil roke, da je zgubila ravnotežje, zadela obenj ter kliknila: "Grdoba!" Nato je skočila pokoncu, si popravila pred ogledalom lase in brez besede odšla iz spalnice.
 Olip je vdihnil vase zrak, ki je bil nasičen z vonjem njenega parfuma, si nataknil copate ter odzdrsal k oknu. Zunaj je nehale deževali. Na vrtu se je razločila prva trava. Ko je prižgal cigareto, se je za hip zazrl v plamen ter poltiso dejal predse: "Ubogi fant!" Se se je sklonil za tlečo vžgalico, ki jo je vrgel skozi okno, se ozrl na nebo, na hiše, prisluhnil šumenju Drave, po-

tem pa dvignil glavo in odšel za ženo v jedilnico.
 Gospa Sonja je sedela na enem izmed unsenjih naslonjačev. Bila je lepa, mirna ženaka, negovnega telesa, že vnaprej preračunanih kretenj ter otožnega, na videz vdanega pogleda. Ni se sganila, ko je stopil k njej, ji ponudil cigareto ter mirno čakal, da bo s svojimi malimi, debelimi prsti segla v njegovo srebrno dozo. "Nu Sonček," je dejal. "Boš?" — "Ah, ti si tukaj," se je začudila. "Kako si me prej prestrašil! Prav nič me nimaš rad!" Po teh besedah se je skrčila, nagnila glavo ter se boječe dotaknila njegove roke. "Nisi hud?"
 "Hud? Za božjo voljo, jaz pa hud!" je vzkliknil ter ji naglo poljubil roko. "Verjemi, da mi je žal. Nisem mislil tako. Se pozna?" Pokleknil je k njenim nogam ter ji previdno pogladil nedoliko zardela zapestja. Njegovo lice je bilo jokajoč izraz. "Moja uboga, uboga ročica," je zajec-ljal, položil glavo na njeno koleno in za nekaj trenutkov zapri oči.
 "Jakob, prosim te, vstani, saj nisi otrok," je rekla. Olip se je dvignil in se naglo okrenil od nje k mizi. V močni svetlobi ni bilo skoraj opaziti njegove rdečice. Dihal je globoko ter spuščal sa-

SPOMIN NA STARO DOMOVINO

"NAŠI KRAJI"

ZBIRKA 87 SLIK iz vseh krajev Slovenije. V finem bakrotisku na dobrem papirju, v velikosti 5x7½ inčev

Ta krasna zbirka, vas stane samo \$1

SPADA V VSAKI SLOVENSKE DOM

Največja zaloga slovenskih knjig v Ameriki!

V knjigarni "Glas Naroda" lahko dobite vsakovrstne slovenske knjige naših priznanih pisateljev: Cankarja, Tavčarja, Jurčiča, Preglja, Kmetove, Milčinskega, itd. V zalogi imamo prevode del svetovnoznanih mojstrov Gospodarake, gospodinjke in poučne knjige. Igre, pesmi, zemljevide.

Ljubitelji lepe knjige naj pišejo po cenik knjig, ki jih imamo v zalogi.

"GLAS NARODA" (Dep. N.) 216 W. 18th Street, New York